

Szabados Laura

Az anglicizmusok és megfelelőik morfológiai elemzése a mai francia és magyar nyelvben

Bevezetés

Az angol–amerikai kölcsönszók (anglicizmusok) bár már évszázadok óta jelen vannak a francia nyelvben, morfológiai és fonetikai asszimilálódásuk különböző mértékű. A korábbi századokból származó kölcsönszók jobban integrálódtak, olyannyira, hogy idegen jellegük manapság már gyakran szinte észre sem vehető (például *nord* < *North* 'észak', *sud* < *South* 'dél'). Az újabb keletű, főként a 20. század óta a francia nyelvbe kerülő kölcsönszók ellenben sokkal szembetűnőbbek, és az elmúlt két évtized óta még nagyobb mennyiségben áramlottak és áramlanak a francia nyelvbe a globalizáció és az angol nyelv dominanciájának a hatására (Debray 2017). Ebből kifolyólag az említett korszakot – tréfásan vagy pejoratívan – néha *cocacolonisation*nak is nevezik a *Coca-Cola* és a *kolonizáció* szavak kontaminációjával (1).

Ezek a sokszor a hétköznapi nyelvnek is egyre inkább részét képező anglicizmusok a leggyakrabban xenizmusok, vagyis olyan terminusok, amelyek megőrizték idegen jellegüket írásban és – némi módosulással – szóban is (például *brainstorming* 'ötletbörze'). Az *Académie française* (Francia Akadémia), az *Association française de terminologie* (Francia Terminológiai Egyesület) vagy az *Office québécois de la langue française* (Québeci Francia Nyelvi Hivatal) rendszeresen javasolnak francia vagy franciásított neologizmusokat az anglicizmusok helyettesítésére (Bárdosi–Karakai 2008: 210). E neologizmusok listáját rendszeresen publikálja a *Journal Officiel*, a Francia Köztársaság hivatalos közlönye, és számos javaslatot az egynyelvű szótárak is rögzítenek. A „franciásítási” törekvések ellenére az általában rövidebb, szóban és írásban egyaránt egyszerűbben használható anglicizmusok gyorsabban és könnyebben terjednek el, mint francia megfelelőik. Ez a jelenség többek között a nyelvi gazdaságossághoz és főleg a Zipf (1949) által megfogalmazott „legkisebb erőfeszítés törvényé”-hez is kapcsolható, amely szerint természetes korreláció van egy terminus gyakori használata és „egyszerűsége” között. Sokkal könnyebben és természetesebben használható például a *frisbee* 'frizbi' anglicizmus, mint annak hivatalos francia megfelelője, a hosszabb és talán mesterkétebbnek ható *disque volant* 'repülő lemez'.

Az anglicizmusok franciásításának kérdése azonban sokat vitatott problémakör. Míg egyesek – például a fent említett szervezetek – helyeslik a franciásítást a francia nyelv „megóvása” érdekében, addig mások nagyobb megértést tanúsítanak az anglicizmusok megjelenését illetően. Bernard Cerquiglini francia nyelvész szerint például a francia nyelvnek nincs igazán szüksége „védelemre”, és ebből kifolyólag nem is szükséges aggódni az anglicizmusok miatt, hiszen „egy nyelv nem azért fog megváltozni vagy eltűnni, mert 10, 20, 30 vagy 90%-ban tartalmaz kölcsönszókat” (2; a szerző

fordítása). Úgy tűnik, hogy az anglicizmusoknak és ezek francia vagy franciásított megfelelőinek a vizsgálata mindig is aktuális és sokakat érdeklő témakör marad.

Az említett nyelvi dominancia hatására a magyar nyelvbe is jelentős mértékben áramlanak angol–amerikai kölcsönszók. Erről tanúskodik többek között Minya Károly két neologizmuszótára (2007; 2014) és Molnár Csikós László (2021) kötete is. Miként Janurik (2018) is kiemeli Minya (2007) szótárával kapcsolatban: „[a] szerző által az előszóban közzétett adatok alapján a teljes szóanyag körülbelüli egynegyedét kitevő idegen eredetű neologizmusok több mint kétharmada, összesen 219 szó tekinthető angol átvételnek” (Janurik 2018: 123). Az anglicizmusok magyar kifejezésekkel történő helyettesítése azonban már korántsem olyan szisztematikus és hivatalos Magyarországon, mint Franciaországban. Egyes magyar nyelvészek szintén igyekeznek csökkenteni a magyar nyelvben lévő „idegen jelleget”, mint ahogy például Tótfalusi (2011) teszi *Magyarító szótárában*, ám ő sem kifejezetten az anglicizmusok helyett tesz javaslatokat, hanem más kölcsönszók helyett is (például *chef d’œuvre* helyett *főmű*). Sok esetben, például egyes szakterminológiákban pedig nincs is az anglicizmusoknak magyar megfelelője, és a szakszótárak sem igyekeznek hivatalos magyar javaslatokat tenni az anglicizmusok helyett (Polcz 2017). Emellett fontos érdekesség, hogy a magyar nyelv vonatkozásában az anglicizmusokkal két alapvető magyar nyelvészeti kézikönyv sem foglalkozik: Kiefer (2006) és A. Jászó (2004) munkái.

Fontos kiemelni, hogy ez a jelenség anyanyelvünk mélyebb ismeretét is lehetővé teszi, hiszen az angol mint leggyakrabban tanult idegen nyelv mind Franciaországban, mind Magyarországon segíthet a tanulóknak megérteni anyanyelvük (akár francia, akár magyar) természetes változásait is: például a kölcsönszók bekerülését a nyelvbe vagy a nyelvek egymás közötti kölcsönhatásait. Tanítási szempontból is kiemelt jelenségről van szó, hiszen olyan gyakorivá váltak az anglicizmusok, hogy fontos e kölcsönszók és használati regiszterük (például szleng, bizalmas, tudományos) tudatosítása a tanulóknak. Pedagógusként elkerülhetetlen odafigyelni az angol nyelvi hatás okozta helyesírási problémákra is: például a magyar *egzisztencia existenciaként* való írása (ang. *existence*) vagy a francia *connexion connectionként* való írása (ang. *connection*) (3).

A jelen munka célja kettős: egyrészt a mai francia nyelvben fellelhető anglicizmusok és ezek hivatalos megfelelőinek a tanulmányozása morfológiai, szóképzés-tipológiai szempontból, másrészt az elemzett anglicizmusok helyzetének bemutatása a magyar nyelvben a lehetséges magyar megfelelők vizsgálatával és pedagógiai vonatkozásaival együtt.

Korpusz

Kutatásomban egy olyan korpuszt használtam fel, amelyet 2023-ban készítettem a *Le Petit Robert de la langue française* egynyelvű szótár elektronikus kiadásának a segítségével (4). A korpusz a hivatalos francia megfelelőikkel együtt 373 anglicizmust tartalmaz. A szótárban a „bővített keresés” funkció segítségével listáztam minden olyan szót, amelynek szócikkében szerepel a *recommandation officielle* ’hivatalos (francia) javaslat’ kifejezés. Így közel 800 szót adott ki a szótár, ám fontos megjegyezni, hogy ezek között mind az anglicizmusok, mind francia megfelelőik szerepeltek. A francia megfelelők sokszor összetett szavak, így akár több olyan szó is előfordult a listában, amely csak egy

adott anglicizmushoz kapcsolódik (például az *airbag* 'légszák' anglicizmus és annak hivatalos megfelelője, a *coussin gonflable* 'felfújható párna' esetén a szótár listájában szerepelt mind az *airbag*, mind a *coussin*, mind pedig a *gonflable*, hiszen mindhárom terminus szócikkében előfordul a *recommandation officielle* kifejezés). Ezért a szótári listából manuálisan egy Excel-táblázatban írtam össze az ilyen módon talált 373 anglicizmust és ezek hivatalos francia megfelelőit. Így csak azokat az anglicizmusokat vizsgáltam, amelyek hivatalos megfelelőjét már rögzítették a szótárban.

Az összegyűjtött anglicizmusokat mindig hivatalos francia megfelelőjükkel és a magyar megfelelőikkel együtt – ha volt ilyen – rögzítettem. Ezután az anglicizmusok szuffixumait és a kölcsönszótípusokat – például xenizmus vagy tükörszó – és a hivatalos megfelelők szóképzési típusait és különböző szuffixumait vizsgáltam. A morfológiai elemzés tehát egyéni munka eredménye, amely a *Le Petit Robert de la langue française* (2023) szótár elektronikus kiadására épült.

Morfológiai elemzések a francia nyelvben

A korpuszban jelen lévő kölcsönszótípusokat illetően meg kell jegyezni, hogy a xenizmusok (88%) – vagyis „egy adott nyelvben olyan idegen szó, amely nem ment át írásbeli változáson, és amely a befogadó nyelvben a szavak grammatikai nemének és számának jelét nem tartalmazza” (5) (például *businesswoman* 'üzletasszony') – száma jelentős mértékben meghaladja a többi kölcsönszótípus számát.

A franciásított írásmódok (5%) (például *by-pass/bypass* > *bipasse*) és a „pszeudoxenizmusok” (5%) száma sem elhanyagolható. Ez utóbbiak azok a kifejezések, amelyek szótöve teljes mértékben idegen marad (például *hacker* 'hekker' > *hack-*), a szuffixumuk azonban már franciásított (*hack-eur*), tehát nőnemű alak (*hack-euse*) képezhető belőlük.

A tükörszók (2%) – vagyis „egy kifejezésnek vagy átvitt értelemben használatos szónak, egyik nyelvről a másikra szó szerinti fordítással keletkezett alakja” (6) – számos érdekességet mutatnak, hiszen legtöbbjük megőrizte az összetett szó egyik alkotóelemét eredeti formájában, tehát az egyik elemük egy xenizmus (például *scooter des neiges* 'motoros szán' < ang. *snow scooter*, ahol a *scooter* terminust megtartották, de a *snow* elemet már lefordították a franciában nagyon gyakori birtokos prepozíciós szerkezettel).

Ez az eloszlás jól szemlélteti azt a tényt, miszerint az idegen jelleg látható, hallható, tehát könnyen érzékelhető marad a legtöbb 21. századi anglicizmus esetében. Néha még az angol nyelvi szerkezetet is átveszik, például a *traveller's check/chèque* 'utazási csekk' kifejezésben, ahol az angol nyelvnek megfelelő birtokos szerkezetet is megőrizte a francia. Ezek a különböző típusú kölcsönszók jól mutatják, hogy az anglicizmusok eltérő mértékben integrálódtak a francia nyelvbe. Ez az eltérő mértékű integrálódás a francia mint idegen nyelv és a francia mint anyanyelv tanítása szempontjából is fontos. A franciát idegen nyelvként tanuló diákok ezáltal megtanulhatják például, hogy egyes angol eredetű szavakat, kifejezéseket nem lehet nőnemben használni (például *raid-er* 'támadó' – **raid-euse*), vagy hogy egyes szavak többes számának a használata ingadozó

(például *businessmans* vagy *businessmen*). Helyesírási szempontból pedig a francia anyanyelvoktatásban is hasznos tudatosítani a tanulóknak ezeket a sajátosságokat.

Fontos megvizsgálni a korpusz hivatalos francia megfelelőinek leggyakoribb szóalkotási típusait is. Ezek a következők:

- szóösszetétel (36%), például *remue-méninges* a *brainstorming* 'ötletbörze' helyett;
- tükörfordítás (21%), például *femme d'affaires* 'üzletasszony' a *businesswoman* helyett;
- szuffixáció (19%): vagy hozzáadnak a szótóhoz egy francia szuffixumot az angol szuffixum helyett, például *doping – dopage* 'doppingolás' (néha egyéb helyesírási módosításokkal, például *cracking – craquage* 'krakkolás'), vagy egy másik szuffixummal ellátott francia terminust javasolnak az anglicizmus helyett, például *scanner – numériseur* 'szkenner';
- monolexémák (13%), például *octet* a *byte* 'bájt' helyett;
- szóösszerántás (4%): például *ordiphone* 'okostelefon' (az *ordinateur* 'számítógép' és a *téléphone* 'telefon' szavak összeolvadásából) a *smartphone* helyett;
- franciásított írásmódok (4%): például *bogue* a *bug* 'programhiba' helyett vagy *blogue* a *blog* 'blog' helyett. Itt az angol szavak francia kiejtése jól illeszkedik a francia fonetikai rendszerbe, vagyis az idegen jelleg nem vagy nem nagyon hallható. Valószínűleg emiatt javasolnak csak olyan írásmódokat, amelyek az általános francia helyesírási szabályoknak megfelelők.

Ezek alapján megállapítható, hogy a hivatalos francia megfelelők létrehozásának és javaslatának fő célja mindig az, hogy az anglicizmusok idegen jellegét enyhítsék. A hivatalos francia megfelelők ismerete pedagógiai szempontból is hasznos, hiszen mind a francia anyanyelvű diákok, mind a franciát idegen nyelvként tanuló diákok számára biztosítja szókincsük bővítését, esetenként pedig (ha nem jár komolyabb regiszterváltozással) választékosabb fogalmazásra is lehetőséget ad, akár a szóismétlések elkerülésével. Emellett azt is láthatják a tanulók a szóalkotási típusokon keresztül, hogy a nyelv mennyi franciásítási lehetőséggel rendelkezik, mennyi neologizmus születhet a legkülönbözőbb módokon.

Az anglicizmusok helyzete a magyar nyelvben

Az anglicizmusok általános használata

Az angol nyelv hatásai a magyar nyelvben is jól látszanak, hiszen a magyarba is nagy mennyiségben áramlanak anglicizmusok (például *cringe* 'gáz [kínos]', *streamelés* 'multimédiaifájl online lejátszása'). A mai magyar szleng kiváltképpen sok anglicizmust tartalmaz, amely a Z generáció hétköznapi kommunikációjában is jól megfigyelhető. A következő – bár nem tudományos forrás – jó példa lehet ennek bemutatására. Egy hírportál két újságírója riportot készített a 2023. évi Sziget Fesztiválon tinédzserekkel, akiket különböző angol kölcsönszók jelentéséről kérdeztek (7). Már ezek az elsősorban TikTokról elterjedt kölcsönszók is alátámasztják a fenti megállapítást (*smash* 'vonzó személy'; *flexelés* 'felvágás'), de emellett arra is fontos figyelni, hogy a szavak jelentését hogyan írják körbe a tinédzserek. Például a *rizz* szó jelentését az egyik riportalany a következőképpen magyarázza

(01:04): „[A rizz] azt jelenti, hogy a személyiséged annyira jó, hogy belépsz egy terembe, és ahogy csak beszélsz, az[zal] már egy olyan vibe-ot [‘rezgést’] adsz le, hogy az bejön mindenkinek.” Egy másik példa, amikor a riporter arról kérdez egy másik riportalanyt, hogy otthon mennyire okoz problémát, ha angol eredetű szavakat használnak, a következő választ kapja (03:49): „Zavarja őket, ha half-angolul [‘félig angolul’] beszélünk.” Látható tehát, hogy teljesen természetesen használnak angol eredetű xenizmusokat még egy riport készítése közben is, vagyis ennyire „beivódtak” már ezek a szavak, kifejezések a szóhasználatukba.

Természetesen az anglicizmusok nemcsak a magyar szlengben vannak jelen, hanem az élet legkülönbözőbb területein is. Elegendő olyan szavakra gondolnunk, mint a *pendrive*, a *coach* vagy a *pacemaker*. A francia és a magyar nyelv között tehát nagyfokú hasonlóságot lehet felfedezni az anglicizmusok gyakori, természetes használatát illetően. Számos esetben létezik magyar megfelelője az angol szavaknak (például *DJ* helyett *lemezlovas*), mégis sokszor inkább a rövidebb, „egyszerűbb” angol eredetű szót használják helyette. A hasonlóságok olykor morfológiailag is jelen vannak, például a magyarban is fellelhetők – a sok xenizmus mellett – „pszeudoxenizmusok” (például *streamelés* < *streaming*, ahol magyar szuffixum járul az angol szótóhoz). A kérdéshez részletesebben lásd Eőry (2005) tanulmányát.

A magyar nyelv nagyszótárát (8) vizsgálva azt látjuk, hogy a szótár felveszi az anglicizmusokat, de magyar megfelelőt nem tüntet fel szisztematikusan, illetve ha fel is tüntet, nem emeli ki, hogy ez egyfajta helyettesítő javaslat lenne. Például a *bodyzik* szócikkben csak az szerepel, hogy „testépítő gyakorlatokat végez, ill. body buildinggel, testépítéssel rendszeresen v. versenyszerűen foglalkozik”, miközben a *bodyzik* magyar megfelelője lehetne akár az *erősít* vagy az *edz* szó. A *body building* szócikkben már feltüntetik a magyar megfelelőt is: „a test izomcsoportjainak sokoldalú fejlesztésére irányuló gyakorlatok végzése (mint sportág), ill. az ennek gyakorlására szolgáló edzés, tanfolyam; → testépítés”, ám például a *Petit Robert*-rel ellentétben nem hivatalos javaslatként hivatkoznak rá. Mindez nyilvánvalóan a Nagyszótár alapvető koncepciójából, a korpuszalapúságból adódik, továbbá nincs olyan szótári hagyomány a sztenderdizációt illetően Magyarországon, amelyben úgynevezett „hivatalos” változatok szerepelnének.

A korpuszban található anglicizmusok a magyar nyelvben

A 373 elemzett anglicizmus közül 121 nem lelhető fel a magyar nyelvben, helyettük valamilyen magyar szót vagy kifejezést használunk (például *autósmozi* a *drive-in* helyett). Összesen tehát 252 olyan anglicizmust tartalmaz a korpusz, amely a magyarban is megtalálható. Ezek közül 36 alapvetően csak az eredeti angol formájában használatos xenizmus magyar megfelelő nélkül (például *proxy*, *captcha*). Esetenként találkozhatunk olyan szavakkal is, amelyek xenizmusként és „pszeudoxenizmusként” is használatosak lehetnek, ilyen például a *streaming* vagy *streamelés*, ezek alaktanilag már jobban asszimilálódtak a nyelvbe. 163 anglicizmusnak pedig van magyar megfelelője is, ám ezek helyett sokszor inkább a rövidebb, angol eredetű szavakat, kifejezéseket használjuk (például a *wifi* szót a *vezeték nélküli internet* helyett). Így ezen esetekben is megfigyelhető a már említett nyelvi gazdaságosságra való törekvés, akárcsak a francia nyelvben.

Fontos azonban kiemelni egy különbséget is: míg a francia nyelvben a 373 anglicizmusnak minden esetben van francia megfelelője, addig a magyar nyelvben is jelenlévő 252 anglicizmusból 36 xenizmus nem rendelkezik magyar megfelelővel, 53 anglicizmus esetében pedig csak magyarosított írásmóddal történt az átvétel, szintén magyar megfelelő nélkül (például *bájt* < *byte*). Ez is alátámasztja azt a megállapítást, miszerint a magyar nyelvben kisebb törekvés van az angol nyelv hatásának a rendszerszerű csökkentésére. Mindez számos érdekességet mutathat a magyar anyanyelvi nevelésben is, hiszen a tanulók láthatják, milyen kölcsönhatások vannak a nyelvek között, hogy ezek nyelvenként változóak lehetnek, és akár tudatosabban használhatják az idegen eredetű neologizmusokat, ezáltal pedig saját anyanyelvüket is jobban, mélyebben megismerik.

A korpuszban található anglicizmusok magyar megfelelőinek szóképzési típusai

A magyar megfelelők között sokkal kevesebb szóképzési típussal találkozunk, például a szóösszerántás vagy a monolexémák egyáltalán nincsenek jelen. Ez a különbség magyarázható a két nyelv közötti strukturális eltérésekkel és elsősorban – természetesen – az adatok mennyiségbeli különbségével, hiszen a magyar nyelvet illetően kevesebb – csak 163 – szót vagy kifejezést lehet vizsgálni.

Ezzel együtt is számos hasonlóság fedezhető fel a francia és a magyar megfelelők szóképzési típusait illetően. A leggyakoribb szóképzési típus – amely még produktívabb, mint a francia megfelelők között – a magyarban is a szóösszetétel (65%, például *hangulatjel* az *emoji* helyett). A második legnagyobb csoport a magyar megfelelők esetében is a tükörfordítás (15%, például *hódeszka* a *snowboard* helyett). A harmadik leggyakrabban előforduló típus pedig itt is a szuffixáció (14%, például *tudósító* a *riporter* helyett), amely szintén gyakorlatilag ugyanakkora mértékben van jelen, mint a tükörfordítás. A paraszintézis (6%, például *összefoglaló* az *absztrakt* helyett) már szintén sokkal ritkább, de nagyobb produktivitást mutat, mint a francia megfelelők esetén (2%). Fontos azonban hozzátenni, hogy bár alapvető hasonlóságok felfedezhetők a francia és a magyar megfelelők szóalkotási típusai között, ezek arányainak összevetése csak akkor lenne reprezentatív, ha mindkét nyelvből ugyanannyi vagy megközelítőleg azonos mennyiségű terminust lehetne vizsgálni. A téma említése az anyanyelvi órán szintén hozzájárulhat a magyar tanulók szókincsének a fejlesztéséhez, a neologizmusok tudatosabb használatához, de érdekes példákkal szolgálhat a szókölcsönzés folyamatának a megismeréséhez is.

Összegzés

Az anglicizmusok, különösen a 20. század második felétől, jelentős szerepet játszanak a francia nyelvben. Gyakran szembetűnő jellegük is hozzájárul ahhoz, hogy francia vagy franciásított neologizmusok létrehozásával igyekezzenek csökkenteni az angol nyelvi hatást úgy, hogy az angol jövevényszókat szisztematikusan franciásítják már létező francia elemekkel vagy franciásított írásmódokkal. Az anglicizmusok idegen jellege sokszor olyannyira érzékelhető a beszélők számára, hogy egyes – főként preskriptív nézőpontú – nyelvészek e szavak „kiiktatására” törekcsenek a francia nyelvből, míg mások vitatkoznak ezzel a hozzáállással. A korpusz morfológiai elemzése is bizonyítja

a szembetűnő idegen jelleget, ugyanis a benne szereplő, francia nyelvben fellelhető anglicizmusok közel 90%-a vagy xenizmus, vagy „pseudoxenizmus”. A magyar nyelvben szintén szembetűnő az angol nyelv hatása, hiszen az elemzett anglicizmusok 67%-a a magyarban is jelen van, ezek között pedig előfordulnak olyan terminusok is, amelyek csak xenizmusként, magyar megfelelő nélkül, vagy magyarosított írásmóddal kerültek a nyelvbe. Az anglicizmusok és ezek használatának ismerete mind a francia, mind a magyar anyanyelvű tanulók számára fontos, akár a helyesírási, morfológiai megkötések miatt, akár a nyelvek közötti kölcsönhatások – és saját anyanyelvük – mélyebb megismerése érdekében.

Ha a hivatalos francia megfelelőket vizsgáljuk, amelyeket az anglicizmusok helyettesítésére hoztak létre, láthatjuk az angol jelleg eltörlésére vonatkozó törekvést. Létrejöhetnek különböző típusú szóösszetétellel, két lexéma összerántásával vagy éppen tükörfordítással, de minden esetben már létező francia egységekből állnak, amelyek megfelelnek a francia helyesírási, fonetikai és alaktani szabályoknak. A magyar megfelelők – amelyek a franciával ellentétben nem hivatalosan javasolt „helyettesítő” terminusok – szintén többféle szóalkotási móddal jöhettek létre. Ezek a típusok mutatnak némi hasonlóságot a franciával, hiszen a leggyakoribb szóalkotási típusok ugyanazok a két nyelvben (szóösszetétel, tükörfordítás és szuffixáció). A francia és magyar megfelelők, illetve azok szóalkotási típusai a magyar anyanyelvi órán is érdekesek lehetnek a tanulók számára, akár az anyanyelvükben rejlő lexikai és morfológiai lehetőségek ismerete miatt, akár szókincs bővítés céljából.

Mindezen megállapítások mellett fontos hozzátenni, hogy a korpuszt a *Le Petit Robert de la langue française* szótár online kiadásának a segítségével állítottam össze a hivatalos javaslatok kigyűjtésével. Ezáltal csak olyan anglicizmusok vizsgálatára volt lehetőség, amelyek hivatalos francia megfelelőjét már rögzítették a szótárban. Egy részletesebb, például több szótár vagy a *Journal Officiel* hivatalos francia megfelelőit tartalmazó listákat is magában foglaló kutatás összetettebb elemzést tett volna lehetővé. Továbbá a kapott eredmények a vizsgált anglicizmusok aktuális állapotát tükrözik. A francia és a magyar nyelvbe való asszimilációs szintjük bizonyosan változni fog a jövőben, mivel a francia és a magyar is – mint minden élő nyelv – folyamatos változásban vannak. A vizsgált anglicizmusok, vagy legalábbis több közülük, sokkal inkább integrálódhatnak a jövőben a francia nyelvbe, talán olyan mértékben is, mint ahogy az a korábbi évszázadok angol eredetű kölcsönszóival történt: ha a *riding-coat* alak addig változott, míg végül *redingote* 'szalonkabát' nem lett, ki tudja, mi hogyan alakul a jövőben. Erőteljes franciásítási törekvésekről tanúskodik az a tény is, hogy a francia nyelv még a *globalisation* 'globalizáció' szó helyett is gyakran a *mondialisation* alakot használja. A magyar nyelvben szintén jelentős változások mehetnek végbe az anglicizmusok asszimilációját tekintve, és feltehetően számos különféle magyarítási lehetőséggel, neologizmussal találkozhatunk még a jövőben is. Mindez a francia anyanyelvi nevelésben, a francia mint idegen nyelv tanításában és a magyar anyanyelvi nevelésben egyaránt kiapadhatatlan újdonságokat jelent majd.

Irodalom

- A. Jászó Anna 2004. *A magyar nyelv könyve*. 7. kiadás. Trezor Kiadó. Budapest.
- Bárdosi Vilmos – Karakai Imre 2008. *A francia nyelv lexikona*. Corvina Kiadó. Budapest.
- Debray, Régis 2017. *Civilisation. Comment nous sommes devenus américains*. Gallimard. Paris.
- Eőry Vilma 2005. A magyarba bekerülő angol szavak és az ún. reklámyelvi törvény. *Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 32. köt.). Tanulmányok a magyar nyelvről = Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Linguistica Hungarica*. 59–65.
- Janurik Szabolcs 2018. Az új angol kölcsönszavak szótári rögzítésének kérdései a mai magyar és orosz lexikográfiában. In: Dudás Mária – Dudás Előd szerk. *Velencétől Dubrovnikig – Köszöntő kötet Vig István tiszteletére*. ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék. Budapest. 119–132. <http://real.mtak.hu/102635/1/Janurik1.pdf> (2023. december 6.)
- Kiefer Ferenc 2006. *Magyar nyelv*. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Minya Károly 2007. *Új szavak I. Nyelvünk 1250 új szava értelmezésekkel és példamondatokkal*. Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Minya Károly 2014. *Új szavak II. Nyelvünk 800 új szava értelmezésekkel és példamondatokkal*. Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Molnár Csikós László 2021. *Újabb divatszavak. 200 újszerű szó és szójelentés magyarázata példákkal*. Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Polcz Károly 2017. Angol–magyar megfeleltetések az online marketing terminológiájában szakszótárak és internetes glosszáriumok alapján. *Porta Lingua. Szaknyelvhasználat: a tudomány és a szakma nyelvének alkalmazása*. 137–148. <http://real-j.mtak.hu/16750/1/Porta-Lingua-2017.pdf#page=137> (2023. december 7.)
- Tótfalusi István 2011. *Magyarító szótár. Idegen szavak magyarul*. Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Zipf, George Kingsley 1949. *Human behavior and the principle of least effort*. Addison-Wesley. Cambridge.
- (1) A *cocacolonisation* kifejezés magyarázata. <https://www.lalanguefrancaise.com/dictionnaire/definition/coca-colonisation> (2023. június 25.)
- (2) Interjú Bernard Cerquiglini nyelvészrel. Radiofrance. 2017. július 10-i adás. <https://www.radiofrance.fr/franceculture/podcasts/france-etats-unis-un-commerce-equitable/les-californismes-du-franglais-au-globish-8966271> (2023. augusztus 3.)
- (3) A *connexion* – *connection* helyesírási problémái. Projet Voltaire. Le service en ligne de formation à l'orthographe. <https://www.projet-voltaire.fr/regles-orthographe/connection-ou-connexion/> (2024. január. 24.)
- (4) A korpusz összeállításához felhasznált szótár. *Le Petit Robert de la langue française*. Dictionnaires Le Robert. Édition numérique. 2023. <https://petitrobert.lerobert.com/robert.asp> (2024. január 24.)

- (5) A xenizmus definíciója. *Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales*. («mots étrangers dans une langue donnée, sans altération de la graphie, sans les marques de genre et de nombre de la langue-hôte»). Nancy. CNRS. <https://www.cnrtl.fr/definition/x%C3%A9nisme> (2023. június 10.)
- (6) A *tükörszó, tükörfordítás* definíciója. *Le Petit Robert de la langue française*. Dictionnaires Le Robert. Édition numérique. 2023. <https://petitrobert.lerobert.com/robert.asp> (2023. július 15.)
- (7) Kiderítettük, hogyan beszélnek a fiatalok. Fábián Tamás és Szilágyi Máté riportja. Telex. 2023. augusztus 17. <https://telex.hu/video/2023/08/17/slay-smash-rizz-queen-genz-fiatalok-tiktok-sziget> (2023. október 31.)
- (8) A *magyar nyelv nagyszótára. Új történeti-értelmező szótár*. Készült a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetében. <https://nagyszotar.nytud.hu/dictabc.html> (2023. november 10.)

Szabados, Laura: Morphological analysis of anglicisms and their equivalents in modern French and Hungarian

Az írás szerzőjéről

Szabados Laura
doktori hallgató
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Bölcsészettudományi Kar,
Francia Nyelvi és Irodalmi Tanszék

szabados.laura[kukac]btk.elte.hu
ORCID: 0009-0000-5284-8693